

תורה שבעל-פה

דינים ומבוא לתושבע"פ
יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(14×5)	—	70 נקודות
פרק שני	—	(10×3)	—	30 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (70 נקודות)

ענה על חמש מהשאלות 1-6 (לכל שאלה — 14 נקודות).

1. מבוא לתורה שבעל פה

- א. (1) מהו הסדר שעל פיו סודרו המשניות במשנה, ומהו הסדר שעל פיו סודרו מדרשי ההלכה?
(2) ציין שלושה מששת סדרי המשנה, ופרט את התוכן של כל אחד מהם.
(8 נקודות)
- ב. רבי יהודה הנשיא חיבר את המשנה מכיוון שחשש שתשתכח תורה שבעל פה מישראל.
כתוב סיבה אחת לחשש של רבי יהודה הנשיא. (3 נקודות)
- ג. מהו הסדר שעל פיו סודרו מדרשי האגדה, ומהו התוכן של מדרשים אלה? (3 נקודות)

2. הלכות כשרות — דגים

- א. כתוב את שני התנאים ("הסימנים") שעל פיהם אפשר לקבוע אם דג הוא טהור, ופרט את הדין אם רואים רק סימן אחד בדג. (6 נקודות)
- ב. (1) מדוע נדרש הכשר לקופסת שימורי סרדינים, והרי סרדין הוא דג טהור?
כתוב סיבה אחת.
- (2) חולה שאין בו סכנה נזקק לטיפול בשמן דגים, אך אינו יודע אם השמן הופק מדג טהור. הרופא הציע לחולה טיפול בכמוסות (קפסולות) או בשמן. במה עליו לבחור?
נמק.

(8 נקודות)

3. הלכות כשרות — חלב

- א. הסבר מהי "בהמה טרפה", וכתוב מדוע אסור לשתות את החלב היוצא ממנה.
(4 נקודות)
- ב. (1) כתוב שתי סיבות להיתר חליבת בהמה בשבת, ופרט שתי דרכים שבהן מותר לחלוב בשבת.
- (2) בחלב המשווק בארץ בכשרות רגילה מעורב חלב שנחלב בשבת באיסור.
מדוע מותר לשתות חלב זה? כתוב סיבה אחת.

(10 נקודות)

4. הלכות שבת – בישול

- א. (1) מהי "הגסה", ומדוע אסור מן התורה להגיס תבשיל שלא בושל כל צורכו ומונח על האש בשבת?
- ב. (2) כלי ובו תבשיל הורד מן האש בשבת. באילו תנאים יעבור אדם על איסור בישול מן התורה, אם יגיס את התבשיל? כתוב את שני התנאים.
- (8 נקודות)
- ג. הפוסקים נחלקו אם מותר להעביר מים חמים מן המִחם לכוס, ולערום מיד מן הכוס לסיר שמונח על הפלטה ובו תבשיל מוכן. נמק את דעת המתירים ואת דעת האוסרים.
- (6 נקודות)

5. הלכות שבת – בורר

- א. במרק יש חתיכות בשר. אדם רוצה לאכול בשבת רק את המרק. באיזה תנאי (מצב) אסור לו להוציא את חתיכות הבשר מן המרק, ובאיזה תנאי (מצב) מותר לו לעשות זאת? נמק.
- (5 נקודות)
- ב. "אם נפל גרעין לימון לתוך סלט – לא יוציא אותו לבדו, אבל יכול להוציאו עם מעט סלט". מדוע מותר להוציא את הגרעין עם מעט סלט? (4 נקודות)
- ג. מארחים קנו תערובת של בוטנים ושקדים כדי להגישה בסוף סעודה שתימשך כמה שעות, אולם בשבת נודע להם כי אחד האורחים רגיש לבוטנים. על פי ההלכה, מותר להוציא את השקדים מתוך התערובת לפני הסעודה. הסבר את המושג "לאלתר" בהקשר של הלכות בורר, וכיצד הוא בא לידי ביטוי במקרה המתואר. (5 נקודות)

6. שמיטה – איסורים והיתר מכירה

- א. פרט שלוש פעולות שאסור לעשות בפרות שיש בהם קדושת שביעית. (3 נקודות)
- ב. מהו "איסור ספיחים", ומדוע קבעו אותו חכמים? (4 נקודות)
- ג. מהו "היתר מכירה" בשנת שמיטה, ומה הם שני העקרונות (הלכות) שהיתר זה מבוסס עליהם? (7 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 7-10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

7. תשובה

- א. (1) כתוב שלוש פעולות שהחובל בחברו חייב לעשות בתהליך התשובה שלו.
- (2) אדם העליב את חברו ורוצה לפייסו אך חושש שהחבר לא יתְרַצֶּה. מה עליו לעשות?
- פֶּרֶט.
- (6 נקודות)
- ב. אדם הרהר בדברים שאינם צנועים.
- מהי דרך התשובה הראויה לו, ומהי דרך התשובה שעלולה להזיק לו? נמק.
- (4 נקודות)

8. לשון הרע ורכילות

- א. "לביטוי 'שמירת הלשון' יש מובן [...] כמו 'זאביו שמר את הדבר' (בראשית, ל"ז, י"א)".
- (הרב צבי יהודה קוק)
- על פי הדברים האלה, הסבר את המושג "שמירת הלשון", וכתוב כיצד אדם צריך ליישם
- הסבר זה כאשר עולה במחשבתו לדבֵּר לשון הרע. (5 נקודות)
- ב. הפוסקים דנו אם ראוי שמוֹרֶה יבקש מתלמידיו לגלות לו מי מהם עשה מעשה שלילי.
- (1) מה היה החשש של הפוסק שסבר כי לא ראוי לבקש בקשה זו?
- (2) לדעת הפוסק שתמך בבקשה זו, מה המורה צריך לומר לתלמידיו לפני הבקשה?
- (5 נקודות)

9. שמיטה — טעמי המצווה ומלאכות

א. כיצד אדם שאינו חקלאי יכול ליישם את ערכי השמיטה?

כתוב שתי דוגמאות. (4 נקודות)

ב. (1) בשנת השמיטה מוטב לכסח את הדשא דרך קבע, כפי שעושים בשנים אחרות,

ולא להמתין זמן רב עד הכיסוח הבא. נמק.

(2) לאיזו מטרה מותר לעקור עץ בשנת השמיטה?

(6 נקודות)

10. שמיטה — קניית פרות וירקות ושמיטת כספים

א. (1) הכסף שניתן למוכר בעבור פרות שיש בהם קדושת שביעית, מתקדש אף הוא בקדושת

שביעית.

כתוב שני אמצעי תשלום שאינם מתקדשים בקדושת שביעית בעת קניית פרות אלה.

(2) מדוע פרות הנקנים מאוצר בית דין אינם מקדשים כסף בקדושת שביעית?

(6 נקודות)

ב. (1) מתי צריך להיות מועד הפירעון של חוב ששמיטת כספים מבטלת אותו?

(2) יש הטוענים כי חוב לבנק אינו מתבטל בשמיטת כספים. נמק טענה זו.

(4 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך